

LÆREPLAN jf. § 8a

Læreplanen omfatter børn fra 0 – 6 år.

Loven om læreplaner trådte i kraft 1. august 2004. Frederiks personale arbejder kontinuerligt med analyse af den læring der finder sted gennem hverdagens aktiviteter fx spisning, leg, bleskift, goddag/farvel til far og mor, tage tøj på selv, udvikle sprog og begreber osv. Det er disse aktiviteter som sammen med Frederiks grundlæggende værdier udgør Frederiks grundlæggende læringsmiljø.

Analysen tager udgangspunkt i, hvordan hverdagens aktiviteter udvikler det enkelte barns læring på følgende områder, som er omfattet af loven:

- Barnets alsidige personlighedsudvikling
- Sociale kompetencer
- Sprog
- Krop og bevægelse
- Naturen og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

Læring og læringsmiljø

Frederiks læringsbegreb knytter sig til den opfattelse, at barnet "udvikler sig når det lærer og lærer når det udvikler sig." Vi lægger vægt på at "glade børn lærer bedst".

Det lille barns læring foregår både gennem hverdagens almindelige aktiviteter og ved specielle projekter (i et tillidsfuldt, udfordrende og nysgerrigt miljø).

Barnets udvikling foregår i en vekselvirkning mellem egen aktivitet og omverdenens krav og forventninger.

Frederik tilstræber, at læringsmiljøet åbner mulighed for både spontane oplevelser og leg samt andre aktiviteter, som er understøttet af voksne, og som sikrer at barnet fordyber sig og får ny erfaring.

Den pædagogiske læreplan

Vi har valgt at fokusere på at læring består af mange indfaldsvinkler og ikke udelukkende behøver at være til stede i en decideret planlagt læringssituation.

Men læring skal foregå af lyst, nysgerrighed og interesse og fordi der er skabt et udfordrende og behageligt læringsmiljø der er med til at befri børnenes kapaciteter frem for at begrænse dem i "udelukkende" planlagte læringsmiljøer.

Det er vigtigt at børnene lærer, fordi lysten til at lære er en grundlæggende menneskelig egenskab.

Når vi arbejder med læring har vi fokus på at undgå belæring. Vi vælger at tage udgangspunkt i, hvad der interesserer børnene, f.eks. gennem børns spor og spontant opståede situationer / samt igennem planlagte projekter har vi fokus på at læring skal være nydelsesfuld.

Vi lærer hvert sekund gennem hele livet, og børn specielt lærer uanset om vi voksne griber ind eller ej. Når vi har en plan omkring læring, er det vigtigt, at vi har en fælles forestilling om, hvordan læring foregår. "Flow" er et godt bud på hvordan vi mennesker lærer.

"Flow" er et engelsk begreb, som i dag bruges fagligt for at forstå børn og voksnes læreprocesser. Psykolog og lektor på Danmarks Pædagogiske Universitet Hans Henrik Knoop beskriver "flow" således: "Det nydelsesfulde liv", også kaldet "flow" opstår typisk under længerevarende fordybelse i noget, der er stærkt engagerende. Det er en tilstand, børn ofte er i, når de leger, og det er ekstremt lærerigt, fordi tilstanden forudsætter en kombination af at være optimalt udfordret og optimalt koncentreret".

Udfordringer, som ikke står mål med barnets færdigheder, fremkalder angst. Færdigheder som ikke bliver udfordret skaber frustrationer og kedsomhed. Den bedste læring finder sted, hvor der er balance mellem udfordringer og færdighederne, og dette forekommer i "flow".

Frederiks daglige aktiviteter indeholder mange af de nødvendige muligheder for at både det enkelte barn og hele børnegruppen lærer og udvikler sig som forudsat i loven om læreplaner. Pædagogerne oplyser gerne forældrene om læringen i de enkelte aktiviteter, hvis det ønskes.

Personlig udvikling

Det enkelte barn udvikler sin personlighed i det daglige fællesskab med Frederiks børn og personale. Personalet støtter barnet i at kunne udtrykke ønsker og behov og i at gennemføre små projekter.

Eks.

Et vuggestuebarn 1,9 år er ved at tage trøje på med lynlås – han arbejder meget koncentreret efter mange forsøg spørger pædagogen: skal jeg vise dig..., herefter arbejder han videre får lynlåsen sat i hak, hvorefter han kan trække lynlåsen op. Han vender sig om mod pædagogen med et stort smil – det er for os nydelsesfuld læring.

Eks. Vuggestue:

Når vi laver projekter, blandes hele huset, både børn og voksne. Derved lærer børnene, at de godt kan "overleve", selvom de ikke nødvendigvis er sammen med sine "egne" børn og voksne. Barnet bliver tryk ved mødet med nye mennesker.

Eks. vuggestue:

I vuggestuen bliver der afholdt "morgensamling" hver dag. Her bliver alle børn nævnt ved navn og vi taler om hvem der evt. mangler. Børnene får på skift mulighed for at bestemme hvilke sange, der skal synges. Vi kan se, at barnet føler sig rigtig godt tilpas, når det får lov at bestemme, og alle synger favoritsangen. Vi kan se, at børnene udvikler personlig tryk i gruppen og hele tiden bliver bedre til at give udtryk for egne behov.

Ved rytmik og samling, laver vi mange gentagelser. Sange, remser og bevægelser bliver gentaget, og bevirker derved at børnene føler sig tryk, ved det de genkender. Det giver børn tillid til at udforske ting de ikke kender, en nysgerrighed på noget nyt!

Eks. Børnehave:

I børnehaven samles alle, når der spises frokost. Det enkelte barn bliver både set og hørt, fordi der altid en voksen ved hvert bord, og fordi vi tilstræber, at bordgrupperne er så små som muligt. Barnet bliver opfordret til at udtrykke ønsker og behov, og samtidig bliver der lagt vægt på, at omgangstonen er acceptabel. Vi støtter det enkelte barn i at fastholde egne meninger og i at udtrykke dem på en ordentlig måde.

Eks. Børnehave:

Ved samling, opfordrer vi børnene til evt. at synge en sang som ingen kender eller lære et rim fra sig. Dette giver en følelse af at være set og hørt. At et barn oplever denne succes personligt, ansporer også andre til at komme "på slap line", og er med til at fremme hele gruppens udvikling!

I forbindelse med vores måltider, er børnene med til at dække bord, hente vand, dele kopper ud osv. Hvis et barn spilder vand/mælk, beder vi dem om at hente papir og tørre op. Ofte bliver væsken mere spredt end tørret, men vi viser barnet at vi har tillid til at de godt selv kan klare det. Med tiden bliver de rigtig dygtige til at tørre op og hjælper også gerne hinanden.

Generelt

For alle børn gælder det, at personalet er opmærksomt på barnets initiativer og støtter barnet i at gennemføre dem. Det kan være, at barnet får en ide til en leg, som involverer andre børn. I den situation kan personalet hjælpe barnet til at gennemføre ideen og på den måde vise barnet, hvordan det selv kan gøre en anden gang.

Når barnet får lyst til at gøre noget nyt på egen hånd, vil personalet anerkende barnets ønske og støtte, at barnet får gennemført sit projekt.

Vi fotograferer børnene og samler billederne på plancher. Det giver barnet mulighed for at konstatere, at det er en del af fællesskabet og samtidig gør noget helt individuelt. Så kan barnet genkende sig selv, og det kan se, at det tilhører fællesskabet og genkendes af de andre

Sociale kompetencer

Barnet udvikler tillid og tryghed i forhold til de andre børn og personalet. Barnet lærer at samarbejde og at deltage aktivt i beslutninger ved at give udtryk for meninger og ideer. Frederik forebygger aktivt mobning blandt børn, og alle børn lærer, hvordan man bliver en god kammerat.

Eksempel fra vuggestuen

De mindste børn lærer at sige "stop - jeg vil ikke have det", hvis et andet barn driller eller slår. Omvendt lærer barnet også, at det skal stoppe med at fx drille eller slå, når modparten siger "stop- jeg vil ikke have det".

Personalet viser anerkendelse overfor et barn, når det spontant hjælper andre børn eller voksne eller på anden måde viser "godt kammeratskab".

Eks. Vuggestue:

Vi leger en sangleg der hedder: Rød gul og blå...! Vi synger en sang der går ud på at man skal trille en bold over til et andet barn, imens man sidder i en rundkreds. Legen lærer barnet at give slip på bolden og vente til det igen bliver ens egen tur. Det virker simpelt, men det kan være meget svært for et barn at skulle vente på tur. Ofte bliver barnet ked af at skulle slippe de første par gange, men erfarer at hvis man venter lidt, så kommer bolden tilbage.

Eks. Børnehave:

Personalet støtter barnet i at fortsætte adfærden fra vuggestuen med at sige "stop" og omvendt til at "stoppe", når det bliver sagt. I børnehaven vil personalet støtte alle børn i at hente hjælp hos de voksne, hvis drilleri går over gevind. Det betyder blandt andet, at børn har pligt til at bede personalet om hjælp på en kammerats vegne, når drilleriet går over gevind.

Eks. Børnehave:

Vi prøver at lære børnene at "læse" andre. Hvis et barn har fået et andet barn til at græde, ved at slå eller drille, siger vi gerne: Kan du se hvor ked af det han/hun er, selvom det bare var for sjov, kan du se at han/hun ikke synes det var sjovt. Vi prøver at lære barnet at bruge sit kropssprog lige så meget som det verbale. Vi kræver heller ikke at barnet skal sige undskyld. Vi vil hellere have at barnet er med til at trøste, for det at sige undskyld giver ofte ikke barnet en forståelse for hvad han/hun gjorde galt, men bare noget der skal overstås, så man kan lege videre.

Generelt

Børnenes sociale kompetencer udfordres og udvikles hele dagen igennem, fordi børnene færdes i det store fællesskab, som kræver, at sociale spilleregler overholdes. Personalet er altid opmærksomme på at støtte ethvert barn i at opnå trygge relationer til alle i fællesskabet.

De sociale kompetencer er grundstenen til et velfungerende barn og er derfor et uhyre vigtigt område at udvikle. Vi sætter store kræfter ind på at lære børnene nogle gode "spilleregler" allerede fra vuggestuen. De sociale færdigheder har stor indflydelse på alt andet et barn skal lære, for et barn der fungerer godt i en gruppe, viser at han/hun er opmærksom, kan lytte og indgå kompromiser.

Sprog

Barnet udvikler sit sprog gennem dagligdags aktiviteter og vil blive støttet i at bruge sproget

til at fortælle om sig selv og til at løse konflikter med. Barnet vil blive opfordret til at lege med sproget.

Eksempel fra vuggestuen

Personalet bruger ord og begreber, som børnene lærer sig, og de hjælper barnet med at udtrykke handlinger i ord. Når et barn fx aser med at tage støvlerne af, kan den voksne sige til barnet: "du tager støvlerne af" – det kaldes at benævne en handling, og det støtter både

I vuggestuen synger vi hver dag, og der bliver læst højt. Vi støtter børnene i at fortælle selv. Et barn vil meget gerne fortælle at "mor henter mig i dag". Det kan være en dejlig ting at fortælle, selvom det faktisk er mor, der stort set henter hver dag!

Personalet er opmærksomme på at bruge beskrivende ord i alle dagens aktiviteter sammen med børnene.

Eks. Børnehave:

Der bliver sunget hver dag ved samling, hvor der også bliver talt om eventuelt opståede konflikter som har påvirket gruppen, således at alle har mulighed for at komme med deres egen mening om løsninger eller repetition af "regler". De voksne prøver at få de mere stille børn til at udtrykke sig i dette forum.

Personalet er bevidste om at hjælpe barnet med at udtrykke dets følelser, og de hjælper også barnet med at lære at løse konflikter ved hjælp af ord.

Vi taler også om hvad ugedag, hvilken dato, måned og år det er. Vi får slået fast hvordan vejret er og hvad det evt. betyder for det tøj vi skal have på når vi skal ud. Et barn tæller børnene, og vi taler om hvem der evt. mangler og hvorfor; ferie, sygdom osv. Så er der altid nogle som har noget de vil dele med gruppen, en historie, en sang eller at vise sin nye kjole. Så synger vi nogle sange hvor efter vi taler om hvad vi skal lave. Alt dette foregår ved at børnene rækker hånden op og skiftes til at tale og de voksne sørger for at alle kommer til orde. Ofte kommer vi til at tale om ord eller begreber i en sang, som børnene måske ikke helt ved hvad indebærer eller betyder. F.eks. i Mariehønen Evigglad, synger vi: Og hvis jeg ikke tager fejl, blev Evigglad til Madam Snegl. Så opklarer vi at de måske blev gift. Eller at en so, er en "mor-gris"!

Generelt

Vi er bevidste om, at sprog er mere end det, der kommer ud af munden. Personalet hjælper børnene med at aflæse og forstå kropssprog. Det kan for eksempel være at gøre et barn opmærksom på, at "når en kammerat ser sådan ud, så er hun nok ked af det" eller "når han vender ryggen til, så vil han ikke snakke".

Vi lægger vægt på, at der er ro nogle gange i løbet af dagen, så det er muligt at tale sammen. Det sker som minimum ved morgensamling, frokost og når der skal gives en kollektiv besked.

Vi lærer også børnene at man kommer længst med at tale pænt til hinanden. Hvis et barn siger: Jeg vil have vanter på, og bare rækker hænderne frem, beder vi barnet om at spørge om den voksne vil hjælpe i stedet. Vi beder i det hele taget barnet om at ytre sig hvis de vil have noget, i stedet for at forvente at den voksne ved hvad man vil opnå, når man bare stikker foden frem for at få snøret snørebånd!

Krop og bevægelse

Barnet lærer sin krop at kende og støttes i at blive mere og mere selvhjulpnen. Barnet lærer glæden ved at bevæge sig. Barnet lærer noget om, hvad sundhed er, og lærer at færdes trygt blandt andre.

Eksempel fra vuggestuen

Vi gennemfører rytmikforløb med børnene en gang om ugen. Der lærer barnet både glæden ved at bevæge sig til musik, og det lærer at styre kroppen, så det ikke tumler ind i de andre eller falder og slår sig.

Vi lærer børnene, at de skal vaske hænder, inden de spiser. Vi lærer dem, hvad der er sundt at spise.

Vi støtter barnet i dets naturlige renlighedsudvikling – at kunne gå på toilettet selv.

Vi er ude i det fri de fleste dage. Enten på legepladsen eller i de nærmeste parker. Vi lægger vægt på, at børnene går selv, så snart de kan.

Eks. Vuggestue:

Så snart barnet er i stand til det, lader vi ham/hende selv kravle op på trip-trap stolen, når vi f.eks. skal spise(dette skåner så også den voksnes ryg, hvilket er en bonus) Ydermere lader vi også barnet selv kravle op i krybben ad en stige. Begge "øvelser" er med til at styrke barnet fysisk og motorisk.

I hverdagen hører vi ofte musik, dette ansporer altid naturligt børnene til at bevæge sig, danse eller hoppe. Det behøver ikke altid at være en planlagt aktivitet der får børn til at lave rytmik!

Børnene sover til middag.

Eks. Vuggestue:

Så snart barnet er i stand til det, lader vi ham/hende selv kravle op på trip-trap stolen, når vi f.eks. skal spise(dette skåner så også den voksnes ryg, hvilket er en bonus) Ydermere lader vi også barnet selv kravle op i krybben ad en stige. Begge "øvelser" er med til at styrke barnet fysisk og motorisk.

Eksempel fra børnehaven

Børnene bruger deres krop meget i børnehaven. De færdes ude på legepladsen i flere timer hver dag – de løber, klatrer og cykler.

Vi lærer børnene noget om renlighed og sundhed ved at forlange håndvask efter toiletbesøg og før spisning. Vi taler om sund mad med børnene.

Vi skaber mulighed for, at barnet kan være i ro i løbet af dagen. Det sker som minimum ved frokost og ved at sikre stille aktiviteter i løbet af dagen. Hver mandag løber børnene (BH) i Ørstedparken fra 9.45 – 11.00 – det er en god start på ugen med sjov og dejlig socialt samvær.

Eks. Børnehave:

Børn er vilde med musik, så ofte sætter vi musik på og får danset igennem. Hver dag til samling, skiftes børnene til at vælge nogle sange vi skal synge eller sanglege vi skal lege, og det kan ind imellem godt udvikle sig til en sand gymnastiktime!

Generelt.

Vi opfordrer alle børn til at bruge deres sanser fx føle det kolde vand, smage på noget nyt, snuse til en ny duft, se en spændende bille og lytte til fuglenes sang. Vi lægger vægt på, at barnet har mulighed for at være i ro i løbet af dagen. Vi lægger vægt på, at børnene mestrer at bruge deres krop og at de er stolte af at være selvhjulpne.

Vi lægger vægt på, at barnet mærker sine egne grænser og handler efter det. Det indebærer, at vi også lægger vægt på, at alle børn og voksne respekterer andres grænser. Ingen må finde sig i, at nogen gør noget ved en, som føles forkert, og ingen må gøre noget forkert ved andre. Det er en vigtig forudsætning for, at barnet senere i livet kan sige "nej" til skadelige handlinger.

Naturen og naturfænomener

Barnet får oplevelser og erfaringer i naturen, og lærer noget om eget ansvar for miljøet.

Eksempel fra vuggestuen

Børnene kommer ud i det fri stort set hver dag. Når vi går i byens parker, viser vi børnene de naturfænomener der er. Blandt andet taler vi om vejret og årets gang.

Vi tager på skovtur til Hareskoven eller Dyrehaven eller til stranden.

Eksempel fra børnehaven

Børnene færdes ude en stor del af dagen hele året rundt. Personalet inspirerer og vejleder børnene til at færdes i naturen og til at passe på den.

Vi tager hvert år på koloni hvor der er skov og strand, og der leges i mange timer i den store have hvor der findes insekter man kan studere, træer man kan klatre i og blomster der kan plukkes. Hvert barn får erfaring med de fire elementer jord, luft, ild og vand.

Eks. Børnehave:

Vi har på en stue interesseret os for regnskov, og har derfor studeret en masse bøger og billeder, hvorefter vi har startet et løbende projekt med at lave vores egen regnskov. Vi kigger på træer, tegner og klipper, og sætter det så op. Løbende har vi lavet planter, blomster og insekter, som vi så sætter ovenpå, og efterhånden er der opstået et flot billede med 3D effekt som vi kan fortsætte med at arbejde på!

Vi har ved ombygning af vores legeplads i 2008 taget højde for at vores børn elsker jord og mudder. Vi har sørget for at der blev "fredet" et stykke jord hvor de kan grave efter orme og insekter. Børn kan få timer til at gå med at grave, så derfor er det altid vigtigt at de har noget fornuftigt tøj i deres garderober, for børn er ligeglade med om de bliver smurt ind i mudder når de leger.

Generelt

Børnene graver efter orme, bænkebidere og edderkopper, det giver alle vore børn en tryghed ved naturens små beboere. Vi har en årlig plantedag hvor legeplads, altan og terrasse bliver fyldt med blomster som børnene selv har med, dette giver en større respekt og interesse. Kendskab til årets gang, omsorg for dyr og planter er en naturlig ting for børnene, når de forlader børnehaven. De fleste børn har udviklet fysisk robusthed og skærpet nysgerrighed, når de har været i børnehaven i et stykke tid.

Generelt får de udviklet evnen til at skelne former, farver, størrelsesforhold og mængder gennem legen i naturen.

Kulturelle udtryksformer

Barnet får mulighed for at udtrykke sit eget billedsprog gennem brug af institutionens materialer som maling, modellervoks o.l.

Barnet deltager i de traditionelle højtider – jul, fastelavn, påske og selvfølgelig fejring af fødselsdage.

Når vi har mulighed for det, fortæller vi om andre menneskers måder at fejre højtider på, og udnytter at vi har børn i huset der selv kan fortælle om deres traditioner hvis de kommer fra et andet land eller tro.

Derfor beder vi også forældre om at fortælle os hvis der er nogle specielle hensyn vi kan tage, såfremt vi er i stand til det ud fra den hverdag vi har.

Eksempel fra vuggestuen

Ved højtiderne deltager børnene i fremstillingen af pynt og evt. gaver. Specielt i vinterhalvåret får børnene særlig mulighed for at male, klippe og tegne. Vi samler ting i naturen når vi er på gåture, fx kastanjer, pinde og sten som vi kan lave noget sjovt med. Vi afholder projekter gennem året, hvor børnene får mulighed for at eksperimentere særligt med deres eget billedmæssige udtryk.

Eksempel fra børnehaven

Gennem et par projekter får børnene mulighed for at eksperimentere særligt med deres eget udtryk og brug af materialer, ligesom der altid er adgang til tusser, papir, sakse og blyanter. Enkelte gange om året får børnene en teatermæssig oplevelse eller vi bruger de mange museer vi har lige omkring os.

Generelt

Vi har i huset nogle fællesprojekter flere gange om året, hvor vi blander små og store i hele huset. Vi laver forskellige værksteder ud fra tanken Nydelsesfuld Læring, hvor børnene ikke bare lærer af de voksne men i høj grad af hinanden hvordan man også kan udtrykke sig! Vi vægter proces frem for produkt, for at fremme en dejlig atmosfære i huset. Vi lægger vægt på at følge børnenes spor, og vi lægger vægt på, at børnene får erfaring med at udtrykke sig gennem kreative aktiviteter.

Institutionens overordnede pædagogiske principper

Alle børn har noget værdifuldt at byde ind med til det sociale fællesskab. Vi ser det som en af vores primære opgaver at være med til at styrke og videreudvikle disse egenskaber. Det gør vi ved at fokusere på ressourcer frem for begrænsninger således at børnene bliver støttet og styrket i at udvikle deres sociale kompetencer.

Det er vigtigt for os at skabe et omsorgsfuldt og udviklende miljø, der omgiver børnene med nærværende og tilgængelige voksne i en struktureret hverdag.

Vi prioriterer at give børnene nogle gode og meningsfulde oplevelser, som kan være med til at give viden, inspiration og erfaringer så de bliver bedre rustet til at forvalte livet.

Børn

Overfor børnene lægger personalet vægt på børnenes fællesskab i gruppen, at det enkelte barn er i et lærende miljø, og at der er fokus på kammeratskab. Personalet modtager hvert enkelt barn med nærvær og som tydelige og troværdige voksne.

Vi lægger vægt på, at den daglige omgangsform sikrer plads til alle i fællesskabet ved at opdrage til opmærksomhed overfor andre, godt kammeratskab og almindelig høflig omgangsform.

Børnenes udvikling ses som en helhed, hvor intellektuelle, følelsesmæssige, sociale og kropslige sider er tæt forbundne.

Børn udvikler sig og lærer, når deres aktivitet giver mening for dem selv. Derfor er det afgørende, at personalet opfanger det enkelte barns aktuelle behov for mening, som afsættet for udvikling og positiv læring.

Vi inddrager børnene i planlægningen af dagens aktiviteter.

I 2013 til 2015 har vi valgt at have fokus på det levede hverdagsliv i Frederiks.

Vi har opstillet en skabelon, over det levede hverdagsliv i Frederiks hvor vi arbejder med pædagogikken metodisk og reflektorisk (metode/hvordan)

"Netop fordi en rutine som frokostmåltidet udspiller sig hver dag, er der mulighed for løbende at udvikle det" har vi valgt at starte med det både i vuggestuen og børnehaven.

Det er en dynamisk og udviklende proces, som vi glæder os til at arbejde med.

Se vedlagte bilag 1.